

UL XLVII.—No. 21.

289.

DREPTUL
D-lui Const. Xen
avocat

Str. Atena, 25

Locu

DUMINECA 4 APRILIE 1920

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICA

APARE ODATA PE SĂPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-ilor

C. G. DISSCESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

COLABORATORI PRINCIPALI:

DIM. ALEXANDRESCO

Profesor la Facultatea de drept din Iași

MIHAIL ANTONESCU

Fost decan al Baroului de Ilfov

PETRE MISSIR

Decanul Facultății de drept din București

ALEX. D. DOBRIEANU

Președinte la Înalta Curte de Casație

C. HAMANGIU

Consilier la Înalta curte de Casație

G. NEDELCU

Secretar general la Minist. de Justiție

G. CRISTESCU

Doctor în drept, avocat

G. PLASTARA

Profesor la Facultatea de drept, avocat

BARBU DIMITRESCU

Conferențiar la Facultatea de drept din Iași

ANDREI RĂDULESCU

Prof. supl. la Facultatea de drept, președ. trib. Ilfov

MIRCEA T. DJUVARA

Doctor în drept, avocat al Statului

N. STĂNESCU

Doctor în drept, avocat

SILIU RĂDULESCU

Judecător la trib. Ilfov

I. GR. PERIȚEANU

Avocat

IOAN SIMIONESCU

Doctor în drept, magistrat

CONST. GEROTA

Doctor în drept, avocat

VICTOR DUCULESCU

Avocat

DEM. DIMA

Doctor în drept, avocat

IULIU DRAGOMIRESCU

Avocat, Chișinău (Basarabia)

GHEORGHE DRĂGĂNESCU

Doctor în drept, profesor supl. la Facultatea juridică

CESAR PASCU

Avocat

EM. SLĂTINEANU

Avocat

EUG. EMMANUEL

Doctor în drept, avocat

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3

ABONAMENTUL: PE UN AN 80 LEI; PE JUMĂTATE AN 40 LEI. — UN NUMĂR 3 LEI

REDACTOR-ADMINISTRATOR: E. P. RADULESCU

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA GUTENBERG, SOCIETATE ANONIMĂ, STRADA PARIS No. 20

1920

SUMAR:

Gr. Gr. Puriceanu. — *Daune cominatorii.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ — *Înalta Curte de Casație și Justiție secția II — Jurisdicție militară. — Pretor. — Sentință penală. — Recurs în Casație. — Admisibilitate. (Banca «Albina» din Sibiu cu Ministerul public). Idem. Pretor. — Competință. — Teritoriu ocupat. (Banca «Albina» și Petre Manole cu Ministerul public). Idem. Competință. — Jurisdicție militară. — Delicte de presă săvârșite de militari. (Procesul ziariștilor).*

Trib. Ilfov secția I civ. cor. — Închiriere. — Prolungirea contractelor prin decrete-legi. — Convențiuni privitoare la închirierea imobilului închiriat. (Eleonora Mihăilescu cu Cezar Orășanu).

Părerii și discuțiuni. — Observațiuni critice asupra unei hotărâri în materie de restituire de doli.

Din cauza vacanței Paștelui, apariția „Dreptului” va fi întreruptă până Duminică 18 Aprilie.

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-LEI

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,

N. POLIZU-MICȘUNESTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

DAUNE COMINATORII

**Sânt ele un mijloc de constrângere sau
atribuirea unor daune-interese destinate să
repare un prejudiciu cauzat?**

Din cele arătate în articolul precedent ¹⁾, rezultă că jurisprudența imprimă daunelor cominatorii *când caracterul unei pedepse provizorii și cominatorii, constrângere în scopul de a obține executarea unui debitor, când acela al unei alocații serioase de daune-interese, pe baza unui prejudiciu cauzat.*

Astfel concepută, această teorie se pretează la ne-nunțate critici și mărturisiri că nu o putem împărtași.

Când este vorba de contracte sau convențiuni, în general, jurisprudența caută să explice sistemul daunelor cominatorii prin teoria daunelor-interese și în aceasta constă eroarea jurisprudenței franceze.

Decizia din 1841 a Curței de Casație franceze a lămurit însă chestiunea și ne reamintim că ea se exprimă în sensul că în drept trebuie să distingem între *justitia ordinalia* și *justitia decisoria*, ceea ce înseamnă *exercițiul unei puteri de reglementare a judecătorului; ordinul, injoncțiunea pe care o poate da pentru a se face respectat.*

Acela care nu cedează unei injoncțiuni a judecătorului, este pasibil de o condamnățiune, care nu este ștearsă decât prin complecta supunere a aceluia contra căruia a fost ordonată. Este ideea pe care o găsim exprimată de către d-l Labbé, în articolul său asupra afacerii de Bauffremont: *„La princesse ne cède aux injonctions de la justice et, deux mois écoulés, la Cour est appelée à prendre une décision définitive”* ²⁾.

Injocțiunea, ordinul acesta al judecătorului, nu va înceta decât în cazul în care ce-l împotriva căruia a fost dat se va supune.

În acest caz, judecătorul nu are numai un rol de simplu și fidel interpret, el ordonă o măsură destul de eficace, pentru a învinge rezistența unei persoane care se încăpățânează, nevoind să asculte de injocțiunea judecătorului.

În asemenea împrejurări, desigur că, nu prin teoria daunelor-interese vom explica acel *atât pentru fiecare zi de întârziere*, datorit de debitor din cauza obstinațiunii sale. Astfel apare ideea de pedeapsă, idee care rezultă din mai multe hotărâri și decizii; idee pe care, împreună cu mulți alți autori, d-l Alexandresco o consideră *ca ilegală, daunele cominatorii constituind o pedeapsă, care nu intră în punga fiscalului, ci în punga unui particular* ³⁾.

„Cette peine il est vrai, spune d-l Esmein ⁴⁾ est une peine privée, en ce qu'elle profite à la partie adverse, et c'est là un élément dont il y aura lieu de tenir compte à certain égard; mais ce n'est pas moins une peine coercitive: à tout ordre criex il faut une sanction”.

Lăsând deoparte teoriile create înainte de cunoașterea deciziei Curței de casație fr. din 1841 și insistând mai ales asupra articolului d-lui Esmein citat, vedem că daunele cominatorii ne apar, nu ca o formă a daunelor-interese fixate la atât pentru fiecare zi de întârziere, sau pentru înexecutarea unei obligațiuni, ci ca o pedeapsă datorită *n-executării la vreme a unui ordin, a unei injoncțiuni.*

Reparațiunea se explică, în cazul acesta, prin ideea de a pedepsi o insubordonanță, încăpățănarea celui condamnat de a se supune prescripțiilor judecătorului, iar nu prin prejudiciul cauzat.

³⁾ Trib. Juridică No. 39—41, partea II, pag. 182, 1919. Vezi pe lângă decizia Curței de casație rom. s. III și Cas. fr. 24 Ianuarie 1865 G. 65.1.84. D. 65.1.126.

⁴⁾ Revue trimestrielle du droit civil. L'origine et la logique de la jurisprudence en matière d'astreintes, 1908, t. II, pag. 34.

¹⁾ Vezi Dreptul, No. 18, din 14 Martie 1920.

²⁾ Encore l'affaire de Bauffremont, pag. 65.

Este posibilitatea acordată magistratului, de a ordona o execuțiune, pe care o reclamă ideea de dreptate, putând astfel ca ea să triumfe chiar și în privirea celor mai recalcitranți.

Critica cea mai serioasă care s'a adus daunelor cominatorii astfel concepute este: daunele cominatorii privite ca o pedeapsă, pot fi conciliate cu principiile separațiunii puterilor în Stat și cu principiul pus în regula *nulla poena sine lege*?

Fără ezitațiune vom răspunde afirmativ.

După părerea noastră, nu trebuie privită dauna cominatorie ca a pedeapsă în sensul juridic al cuvântului, deși formula întrebuintată se rosteste mai întotdeauna „a peine de...“, „sub pedeapsa de...“.

Condemnațiunea despre care este vorba în această teorie, nu este o adevărată penalitate, căci pedeapsa, în sensul strict juridic al cuvântului, are caracterul esențial de a feri pentru viitor. Este deci un fel de corector.

Nu aceasta este caracteristica esențială a daunelor cominatorii, care nu caută altceva decât să învingă rezistența debitorului. Condemnarea unui individ la o pedeapsă exemplară, nu este scopul către care se tinde prin daunele cominatorii, care nu se referă de cât la debitor, această pedeapsă neavând toate caracteristicile unei adevărate pedepse.

Așa de exemplu nu întâlnim în sistemul nostru închisoarea, care nu-i este aplicabilă. Judecătorul, prin daune cominatorii nu dă o pedeapsă și nici nu se amestecă în puterile legiuitorului. Deci, nici vorbă nu poate fi de imixtiune a puterii judecătorului în puterile legiuitorului.

Prin daunele cominatorii judecătorul sancționează pur și simplu o măsură pe care are dreptul să o ordone, în virtutea puterii de injecțiune pe care o are¹⁾.

Ordonând daunele cominatorii, judecătorul nu are de scop a modifica sau interpreta în mod arbitrar textul de lege referitor la căile de execuțiune, ele nefiind o cale de execuțiune ci un mijloc de constrângere, o injecțiune, o pedeapsă; prin care se poate înfrânge chiar și cel mai încăpățânat dintre debitori și aceasta pentru a se da o sancțiune realizării unui drept.

În același sens se exprimă pe lângă d-l Planiol (t. I. 6° edit. 1913, pag. 74 No. 209, texte și nota 4,

No. 210) și René Demogue, în „*Notions fondamentales du droit privé*, (Paris 1911). Acest din urmă autor spune: *Aussi la justice tient elle d'une main la balance, au moyen de laquelle elle pèse le droit, et de l'autre l'épée, au moyen de laquelle elle le défend. Les juges sont donc à la fois des experts de faits et de droit ayant une application souveraine et des autorités ayant le droit de commander*“ (p. 521). Fără îndoială că așa este, căci ceea ce ne preocupă în prim rând într-o judecată și ceea ce fără îndoială a preocupat într-o mult mai mare măsură pe cei primitivi „*c'est l'ordre qu'il contient et que fortifie, dans la procédure actuelle, la formule exécutoire*“.

Pentru aceste motive, socotim că putem afirma că departe de a fi ilegale, daunele cominatorii sunt perfect legale.

Prin aplicarea lor, judecătorul amenință pe debitor și asupra acestei amenințări el poate reveni, atunci când ordinul, injecțiunea dată a fost întocmai executată.

Aceasta este o putere pe care judecătorul o deține dela autoritatea sa suverană, care-i permite să reducă în totul sau în parte daunele la care partea fusese condamnată²⁾.

Această teorie are și avantajul că nu i se mai poate aduce critica autorității lucrului judecat.

Se poate însă reproșa acestei teorii faptul că daunele cominatorii fiind un mijloc de constrângere, rezultă că toate daunele, atâtea pentru fiecare zi de întârziere, nu se vor aplica decât din ziua sentinței. „*Cela est vrai*, spune d-l Esmein, *mais nous savons que si la Cour de Cassation décide le contraire, c'est en ce sens que se porte plutôt la jurisprudence des cours d'appel, plus rapprochées des justiciables*“ (op. cit., pag. 37).

După considerațiunile până acum arătate, referitor la chestiunea de a se ști ce sunt daunele cominatorii, un mijloc de constrângere sau atribuirea unor daune-interese destinate să repare un prejudiciu cauzat, ne socotim îndestul de întemeiați pentru a să putem afirma că daunele cominatorii sunt un mijloc de constrângere, o injecțiune ordonată de către judecător³⁾.

Ne-am putut da seama, discutând această chestiune, de dificultățile întâlnite și satisfacțiunea noastră este cu atât mai mare cu cât socotim că în parte măcar le-am putut înlătura.

1) A se vedea în acest sens: Cas. fr. 1859, y. O. § 9 p. 1179, Cas. fr. 13 Dec. 1886 5.87.1, 176; S. 87.1.386; Esmein, op. cit. p. 53.

Judecătorul nu-și arogă dreptul de a edicta pedepse, care de altfel îi este conferit în cod. de proced. fr. (art. 512) într'un singur caz. *Il ne pourra être employé aucun terme injurieux contre les juges à peine contre la partie de telle amende, etc.*

2) Asemenea exemple se găsesc în amenzile constrângătoare, pronunțate contra martorilor și juraților. Judecătorii cari le pronunță, le pot reduce.

3) Într-o altă împrejurare vom căuta să discutăm dacă cu adevărat magistratul are, în legiuirea franceză și a noastră, dreptul de injecțiune.

Am arătat cum daunele cominatorii au fost, mai întâi, privite de către jurisprudență, și am insistat asupra jurisprudenței franceze, de oarece acolo găsim baza discuțiilor care au avut loc și care au condus la conceperea daunelor cominatorii sub forma unei pedepse care să contribuie la executarea întocmai a unei injecțiuni ordonate de către judecător.

De asemenea am insistat și asupra teoriei d-lui Esmein, despre care cu adevărat se poate spune că este pivotul acestei teorii.

Și astfel putem afirma, ca concluziune, că într'un scop creator, care se inspiră în totdeauna dela o dreaptă și bună administrație a dreptății, jurisprudența a făcut din sistemul daunelor cominatorii o operă din cele mai folositoare și care va subsista timpurilor viitoare, ca un fapt dobândit și bine stabilit pe tărâmul atât de spinos al dreptului.

Căutând și îndreptându-și toate eforturile în scopul realizării în societate a drepturilor fiecăruia, așa după cum ordinea și adevărata echitate o cer jurisprudența ajunge prin aceasta la o perfectă îndeplinire a misiunii sale.

GRIGORE GR. PURICESCU

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE

SECȚIA II-a

Audiența dela 17 Februarie 1920

Președinția d-lui Victor Râmniceanu, prim-președinte

Banca «Albina» din Sibiu cu Ministerul public

JURISDICȚIE MILITARĂ. — PRETOR. — SENTINȚĂ PENALĂ. — RECURS ÎN CASAȚIE. — ADMISIBILITATE. — ART. 5 LIT. F. ȘI 31 LIT. C. DIN LEGEA ORGANICĂ A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE. — ART. 8—11 DIN TITLUL II ADIȚIONAL AL CODULUI DE JUSTITIE MILITARĂ.

Este admisibil recursul în casațiune făcut în contra unei sentințe penale dată de pretorul unei trupe, atunci când cel judecat de pretor nu intră în categoria celor justițiabili de jurisdicțiunea lui.

No. 159. — Declarat admisibil după divergență recursul făcut de Banca «Albina» în contra sentinței penale No. 55/920 a Pretorului comandamentului trupelor din Transilvania.

S'au ascultat d-nii avocați C. Bucșan, M. Sipsom și Take Ionescu în susținerea motivelor de admisibilitate a recursului, iar d-l consilier M. Balș, locțiitor de procuror general, în concluziuni puse pentru inadmisibilitatea recursului.

Curtea deliberând,

Asupra cererii d-lui Procuror General de a se declara neadmisibil recursul;

Având în vedere dispozițiunile art. 5 lit. f și 31 lit. c din legea organică a Curții de Casație, după care în cauze de drept privat, Curtea de Casație judecă recursurile în contra hotărârilor desăvârșite pronunțate de tribunalele militare pentru cauză de necompetință sau abuz de putere, când se vor fi dat în contra unui individ ce nu este militar nici asimilat prin funcțiunea sa de lege cu militarii;

Considerând că termenii legii fiind generali, aceste dispozițiuni se aplică fără nici o distincțiune hotărârilor desăvârșite ale tribunalelor militare de orice grad, deci și tribunalelor pretoriale, cum este tribunalul a cărui sentință este adusă în recurs;

Considerând că rațiunea dispozițiunii precitate fiind ca Curtea supremă să poată controla instanțele militare ori de câte ori și-ar însuși dreptul de a judeca persoane cari după legile țării nu sunt puse sub jurisdicțiunea lor, urmează că și instanța militară a pretoratului este supusă controlului ei, când ar excede limitele competenței sale, fie din punctul de vedere al faptelor date în competența sa, fie din acela al calității persoanelor ce judecă;

Considerând că, într'adevăr, potrivit dispozițiunilor codului de justiție militară, sunt justițiabili de tribunalele militare nu numai militarii propriu ziși, ci și alte persoane cari deși nu sunt militari, totuși săvârșesc fapte cari au legătură directă cu armata, și care în interesul siguranței ei reclamă o judecată mai severă și mai expeditivă; că din această categorie de persoane fac parte și persoanele limitativ enumerate dela art. 8 până la art. 11 tit. II adițional al codului justiției militare și pe care legea le-a supus jurisdicțiunii pretorului;

Că, prin urmare, atunci când cei judecați de pretor ar putea să justifice că nu sunt din categoria celor justițiabili de jurisdicțiunea lui, după legea ce a organizat această instanță militară cu caracter excepțional, ei pot introduce la această Înalță Curte un recurs regulat pe baza art. 31 lit. c din legea sa organică;

Considerând că sentința pretorului supusă recursului în speță fiind pronunțată în afară de sfera competenței sale — cum pretind recurenții — este străină de codul justiției militare, care declară definitivă fără a putea fi atacată pe vreo cale sentința pretorului; că, într'adevăr, acest text se ocupă de acele sentințe pe care pretorul le-a dat în limitele compe-

tinței sale; el nu putea să se ocupe de cazul când pretorul a judecat cu necompetință, caz pe care legiuitorul organizării justiției militare nu era chemat să-l rezolve, întrucât era rezolvat prin dispozițiunea art. 31 lit. c din legea acestei înalte curți;

Considerând că în sensul inadmisibilității recursului s'a invocat și propunerea raportorului legii de a se prevede și în contra sentințelor pretorului calea recursului, după cum această cale este prevăzută de art. 41 contra sentințelor Curților Marțiale, și că această propunere a fost respinsă de comitetul delegaților; că, însă, argumentul tras din respingerea acestei propuneri nu are nici o valoare, deoarece recursul care preocupă pe raportor și de care vorbește art. 41, este acela îndreptat la Curtea superioară de justiție militară, iar nu recursul îndreptat la această înaltă Curte și care nu face obiectul nici unei dispozițiuni din titlul II adițional al codului justiției militare;

Pentru aceste motive, declară admisibil recursul.

SECȚIA II

Audiența dela 17 Februarie 1920

Președinția d-lui G. Stoicescu, președinte.

Banca Albina și Petre Manole cu Ministerul Public.

JURISDICȚIE MILITARĂ.—PRETOR.—COMPETINȚĂ.—TERITORIU OCUPAT.—SIGURANȚA STATULUI.—ART. 8 AL. 2 TITLUL II ADIȚIONAL CODUL JUSTIȚIEI MILITARE.

JURISDICȚIE MILITARĂ.—PRETOR.—COMPETINȚĂ.—TERITORIU OCUPAT.—EXISTENȚA AUTORITĂȚILOR CIVILE.—ART. 8 AL. 2 TITLUL II ADIȚIONAL CODUL JUSTIȚIEI MILITARE.

1°. Dispozițiunile titlului II adițional al codului de justiție militară și legea stării de asediu fiind relative la poliția și siguranța Statului, urmează că instituția pretorală este competente a judeca și în Transilvania, cu toate că legile acestui teritoriu anterioare ocupației, nu ar prevede o asemenea jurisdicție.

2°. Dacă potrivit art. 8 al. 2 titlul II adițional C. J. Militare pretorul este investit cu o competență plină și întreagă în ce privește infracțiunile de drept comun când în localitatea unde funcționează nu există autorități civile, atunci însă când asemenea autorități există, competența lui se limitează numai la infracțiunile a căror reprimare este cerută

de interesul siguranței armatei, a apărării țării și a ordinii publice în legătură cu mișcările armatei.

No. 206. — Casată în urma recursului făcut de Petre Manole și Banca Albina, Institut de credit și economie din Sibiu, prin directorul său Iosef Lissai sentința penală No. 55/920 a pretorului comandamentului trupelor din Transilvania.

S'au ascultat d-nii avocați C. Bucșan, M. Sipsom și Take Ionescu, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l consilier M. Balș, locțiitor de procuror general, în concluziuni.

Curtea deliberând,

Având în vedere sentința supusă recursului din care rezultă că, în Transilvania, se formase un sindicat din mai multe bănci sub controlul consiliului dirigent, pentru a strânge bancnotele albe austro-ungare ce circulau în public și în urmă să le ducă la Banca austro-ungară din Viena, să le schimbe în bancnote albastre ale aceleiași Bănci și echivalentul să-l aducă în țară; că Banca Albina din Sibiu a delegat din parte-i pe directorul ei Iosef Lissai ca, împreună cu Petre Manole, delegat de consiliul dirigent cu controlul și supravegherea, să ducă și să aducă dela Viena diferitele valori aprobate de consiliul dirigent pentru preschimbare; că, profitând de această aprobare, numiții delegați au introdus în mod clandestin și fără știința consiliului dirigent încă două milioane și jumătate coroane, contravenind astfel ordonanței aceluși consiliu No. 2168/919 relativă la limitarea circulațiunei fiduciare în Transilvania și la interzicerea importului bancnotelor Băncii Austro-Ungare; că în temeiul constatărilor făcute și în baza art. 7 din citata ordonanță, pretorul de pe lângă comandamentul trupelor din Transilvania a condamnat pe Petre Manole la șase luni de zile închisoare și 2000 coroane amendă, iar pe Iosef Lissai la patru luni închisoare și 2000 coroane amendă, confiscând în acelaș timp suma de două milioane și jumătate coroane provenite din fraudă, din care jumătate ca primă în beneficiul descoperitorilor;

Având în vedere că recurenții invoacă în primul rând necompetința pretorului de a judeca contravențiunea la ordonanța de interzicerea importului bancnotelor pe temeiul ordonanței ungare No. 5491 din 27 Iunie 1914, după care persoanele civile sunt supuse jurisdicției penale militare numai pentru anumite infracțiuni relative la înrolarea arbitrară și la călcarea obligațiilor militare;

Considerând că este adevărat că această ordonanță, care regulează jurisdicțiunea tribunalelor militare ungare asupra persoanelor civile, ca și alte legi și ordonanțe de mai înainte de 18 Octombrie 1918, au fost menținute în vigoare în Transilvania și după ocuparea acestui teritoriu prin decretul No. 1 din 24

Ianuarie 1919 emis de consiliul dirigent și prin ordonanța aceluiaș consiliu No- 1281 din 9 Martie 1919;

Considerând însă că, dacă în cazul ocupațiunei unui teritoriu străin, pentru a se asigura continuitatea de drept, este de regulă admis în dreptul internațional ca, până la introducerea legilor Statului ocupant, să se menție în vigoare legile existente ale teritoriului ocupat, această regulă, însă, încetează în cazul unei legi relative la poliția și siguranța generală a Statului ocupant, lege care prin natura sa urmează să primească o aplicațiune imediată și urgentă; că o asemenea lege este fără îndoială titlul II adițional al codului de justiție militară și legea stării de asediu care organizează justiția militară în timp de război sau de mobilizare;

Că, de altfel, după decretul No. 3646 din 12 Decembrie 1918, justiția militară, atât în zona interioară cât și în cea de operațiuni, se dă numai în conformitate cu dispozițiunile titlului II adițional al codului de justiție militară; și așa fiind, nu se poate susține necompetința pretorului pe temeiul legilor aplicate pe teritoriul Transilvaniei, anterior ocupațiunei;

Având în vedere că recurenții invoacă în al doilea rând necompetința pretorului de a hotărî asupra contravențiunei, în speță după chiar titlul II adițional al codului de justiție militară;

Văzând dispozițiunile art. 8 al. 2, titlul II adițional C. J. M. după care în caz când autoritățile judecătorești civile ar înceta de a funcționa — fie în zona armatei de operațiuni, fie în zona interioară — pretorul are competența de a judeca toate infracțiunile prevăzute de codul penal, codul de justiție militară și de legi speciale, care potrivit acestora se pedepsesc cu închisoare până la doi ani și amendă până la 2000 lei, sau numai cu una din acestea;

Considerând că, dacă conform acestui text de lege în cazul când nu există autorități civile, pretorul are o competență plină și întreagă, căci judecă toate infracțiunile de drept comun, până la limita maximă a închisoarei și amendei fixată, nu tot aceeaș competență trebuie să i se recunoască și în cazul când autoritățile judecătorești civile funcționează în locul unde își exercită atribuțiunile; că, într'adevăr, pe de o parte, cu toată starea de asediu, instanțele judecătorești civile nefiind desființate și continuând a statua pentru tot ce este infracțiune de drept comun neluată expres din competența lor, iar pe de altă parte, jurisdicția pretorului având de principal scop garantarea succesului operațiunilor armatei pe lângă care funcționează, competența lui se limitează numai la infracțiunile a căror reprimare este cerută de interesul siguranței armatei, a apărării țării și a ordinii publice în legătură cu mișcările armatei; că

numai în acest spirit câtă a fi înțeleasă și aplicată, pentru pretori dispozițiunea art. 2 de sub art. 8 care prevede în mod generic că sunt competenți a judeca orice infracțiune;

Că, în speță, contravențiunea la ordonanța Consiliului dirigent nu face parte din acele infracțiuni care să primejduiască armata și operațiunile ei, caz în care nu se mai poate justifica competența pretorului de a judeca infracțiunile la ordonanțele cari nu emană dela autoritățile militare;

Că competența pretorului nu se poate justifica nici pe baza legii stării de asediu, întrucât infracțiunea în chestiune nu intră în categoria delictelor contra ordinii publice prevăzute de art. 167—229 din codul penal și nici în categoria delictelor contra siguranței Statului;

Că, așa dar, întrucât numai autoritatea judecătorească civilă care funcționează la Sibiu are competența de a judeca infracțiunea la ordonanța de interdicerea importului coroadelor, sentința pretorului urmează să fie casată, iar afacerea să fie trimisă parchetului tribunalului din Sibiu, spre a urmări conform procedurii penale comune.

Pentru aceste motive, casează.

SECȚIA II-a.

Audiența dela 1 Octombrie 1918

Președinția d-lui G. Stoicescu, președinte

Dem. Teodorescu și alții cu Ministerul public (Procesul ziariștilor).

COMPETENȚĂ. — INFRACTIUNI COMISE DE MILITARI. — JURISDICTIA TRIBUNALELOR MILITARE. — ART. 24 SI 105 DIN CONSTITUTIE.

JUSTITIE MILITARĂ. — LEGIURI. — DISPOZIȚIUNI RESTRICTIVE ADUSE LIBERTĂȚII PRESEI. — CONSTITUTIONALITATEA LOR. — ART. 131 AL. 10 SI 18 DIN CONSTITUTIE.

COMPETENȚĂ. — DELICTE DE PRESĂ SĂVÂRSITE DE MILITARI. — COMPETENȚA TRIBUNALELOR MILITARE.

ORGANIZAREA ARMATEI. — MILITARI SI ASIMILATI. — CIVILI IN ATINGERE CU MILITARI. — CRIMĂ COMISĂ ÎN TIMP DE RĂZBOI. — JURISDICTIE MILITARĂ.

OCUPATIUNE STRĂINĂ. — SUVERANITATEA NAȚIONALĂ ASUPRA TERITORIULUI OCUPAT. — DACĂ E SUSPENDATĂ.

1° Atât din lucrările premergătoare ale constituțiunei noastre cât și din art. 131 al. 10 din constituțiune, reese că delictele și crimele de orice natură comise de militari, sunt justițiabile după regulele codului de justiție militară și de instanțele întocmite de această lege.

2° Prohibițiunea prevăzută de art. 24 al. 1 din constituțiune, se referă numai la legile speciale neprevăzute în constituțiune, iar nu

și la codul justiției militare, impus legiuitorului ordinar chiar prin constituțiune.

3° Odată ce în drept se admite ca constant că crimele militare, potrivit art. 18 din constituțiune, sunt justițiabile de tribunalele militare, ar fi arbitrar ca aceste crime să fie împărțite în două categorii, după natura instrumentelor prin care s'au săvârși : prin presă sau prin alte mijloace, ori după scopul urmărit, și în consecință să deferim pe unele tribunalelor militare, iar pe altele tribunalelor civile. Prin urmare, crimele săvârșite de militari, fie prin presă fie prin alte mijloace, se judecă de tribunalele militare, care nu sunt constituite cu juriu nici militar, nici civil.

4° Potrivit dispozițiilor din codul de justiție militară, în principiu sunt militari toți acei pe cari legea organizării armatei, codul și procedura justiției militare, îi declară militari sau asimilați cu militarii. În afară de militarii propriu ziși, legiuitorul organizării justiției militare, asimilează cu militarii pe toți acei civili cari vin în atingere directă cu militarii și cari mai cu seamă în timp de război pot compromite mișcările armatei și slăbi disciplina prin corupție, îndemnuri, proclamațiuni, apeluri la nesupunere, la răsvrătire, etc., iar prin legea stării de asediu și titlul II adițional, crimele acestor civili în timp de război au fost caracterizate de crime militare.

5° Prin ocupațiunea străină nu se suspendă suveranitatea națională, ci numai autoritatea de fapt a guvernului național în teritoriul ocupat. De unde urmează că românul care ar comite o crimă contra siguranței Statului este justițiabil de tribunalele române, chiar dacă o asemenea crimă a fost săvârșită pe teritoriul român în timpul ocupației străine.

No. 1308. — Respins recursul făcut de sergentul Dem. Teodorescu și alții în contra deciziunii Curții Superioare de justiție militară No. 49/919.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier G. N. Raicoviceanu. S'au ascultat d-nii avocați M. Măra, C. G. Costa-Foru, D. Miceșcu, M. Negreanu și P. Sadoveanu în dezvoltarea motivelor de casare; D-l Procuror Corneliu Botez în concluziuni.

Curtea deliberând,

Asupra motivelor de casare :

1) „Violarea art. 14, 24 și 105 din constituțiune. Incompetința instanțelor militare de a judeca infracțiunile săvârșite prin ajutorul tiparului. Neaplicarea legii stărei de asediu.”

2) „Greșita aplicare a art. 3 din legea stării de asediu față cu dispozițiunile art. 24 și 105 din constituțiune.”

3) „Violarea art. 30 din tit. II adit. al codului de justiție militară. Incompetență și exces de putere. Faptele ce ni se impută pentru care am fost trimiși în judecată și judecați, s'au petrecut în două perioade de timp: în perioada anterioară demobilizării armatei dela 28 Iunie 1918, și în perioada anterioară noiei demobilizări din Noembrie 1918.”

Având în vedere că din deciziunea supusă astăzi recursului se constată că, pentru a condamna pe recurenți, Curtea de fond a reținut în sarcina lor faptul „că în calitate de ziaristi, au scris în timpul ocupațiunii germane în ziarul „Gazeta Bucureștilor” care era sub conducerea autorităților militare de ocupație, articole prin care căutau să ațâțe trupele române la revoltă și deserțiune, știind că aceea ce scriau se aducea la cunoștința trupelor române de inamic prin aruncarea acestor gazete în mii de exemplare pe frontul român”, aplicându-li-se art. 68 al. 6 din codul penal;

Având în vedere art. 18, 24, 105, 131 al. 10 din constituțiune, legea stărei de asediu, publicată în Monitorul Oficial cu data de 14 August 1916, art. 32 din tit. II adițional și art. 68 al. 6 din codul penal;

Considerând că prin art. 24 din constituțiune, legiuitorul constituant garantează tuturor românilor libertatea de a comunica și publica ideile și opiniunile lor prin viu grai, prin scris și prin presă, fiecare fiind răspunzător de abuzul acestor libertăți, în cazurile determinate prin Codul penal, care nici odată nu va putea restrânge dreptul în sine; că nici o lege specială nu se va putea înființa în această materie; că delictele de presă se vor judeca de juriu, afară de cele ce s'ar comite în contra Regelui și a familiei regale; iar arestul preventiv în această materie este interzis;

Considerând că această din urmă dispozițiune este din nou amintită în art. 105 din constituțiune, prin care legiuitorul constituțional instituie juriul în toate materiile criminale și pentru delictele criminale și de presă;

Considerând că, contrariu acestor principii, legiuitorul codului de justiție militară restrânge unele din libertățile proclamate prin art. 24 din constituție, ba încă le caracterizează ca infracțiuni la disciplina militară când sunt exercitate de militari și judecata lor se deferă tribunalelor militare; că, prin derogatiune la art. 105 din constituțiune, tot aceste tribunale judecă crimele militare sau de drept comun, precum și delictele politice comise de militari, fără asistența unui juriu militar sau civil; că, prin urmare, o vădită antinomie există între principiile constituționale înscrise în art. 24 și 105 din constituțiune și între dispozițiunile codului de justiție mi-

litară, care fără nici o rezervă dau în competența tribunalelor militare judecarea crimelor, delictelor politice și de presă; că, așa fiind, s'ar părea că legiuitorul codului de justiție militară violează art. 24 și 105 din constituțiune și în consecință tribunalele militare nu ar fi competente să judece crimele și delictele mai sus specificate;

Considerând că, în fața acestui grav conflict între legiuitorul ordinar și cel constituțional, incumbă Curții regulatorii care este Curtea de Casațiune, ca să stabilească armonia între cele două legiuri dacă este posibil și, în caz de imposibilitate juridică, să refuze aplicațiunea legiurii ordinare, să anuleze hotărârea care turbură ordinea constituțională și astfel să impună respectul datorit pactului fundamental, temelia tuturor legiurilor ordinare;

Considerând că pentru a-și îndeplini această misiune, Curtea supremă are datoria a examina toate articolele din constituțiune relative la organizarea justiției, a stabili adevăratul lor înțeles și a deduce astfel intențiunea și spiritul de care legiuitorul constituțional a fost condus în ce privește asigurarea disciplinei în armată și latitudinea ce a lăsat legiuitorului ordinar de a legifera în materie de justiție militară;

Considerând că, pentru a atinge acest scop, este neapărat necesar ca această Curte să cerceteze lucrările pregătitoare ale constituțiunii din 1866, discuțiunile ce au avut loc în sânul comitetului de delegați al secțiunilor Camerei constituante, să urmărească debaterile ce au avut loc cu ocazia votării diverselor articole și starea legislațiunii în țara a cărei constituțiune a luat-o de model legiuitorul nostru constituțional, când s'a hotărât să așeze bazele constituțiunii noastre;

Considerând că în proiectul de constituțiune elaborat de consiliul de stat și depus de guvern pe biroul Camerei constituante, figura un art. 87, astfel conceput: „Militarii, pentru crimele și delictele altele decât cele privitoare la disciplină, sunt supuși tribunalelor ordinare statornicite pentru toți cetățenii, și se judecă după legile comune. Jurisdicțiunea militară nu există decât pentru cazurile de disciplină militară. Ea se va regula printr'o lege specială”.

Considerând că acest articol a fost suprimat în unanimitate de către comitetul delegaților; că Constantin Boerescu, cunoscutul profesor de drept și reputat juriconsult, unul din membrii comitetului constituțional, explicând în Camera constituantă motivele acestei supresiuni, se exprimă astfel: „am suprimat articolul privitor la justiția militară, deși se află și în proiectul primitiv al guvernului, pentru că oricât de liberal s'ar părea, este periculos a-l introduce în

constituțiune așa după cum s'a formulat. Toți membrii comisiunei au recunoscut că, pentru delictele comune, militarii, în principiu, trebuiesc judecați de tribunalele ordinare și cu toate acestea am suprimat unanim acest articol. Motivul este lesne de înțeles. Sunt în adevăr cazuri când pedeapsa militarului trebuie să fie mai severă decât a civilului. De exemplu, când un militar comite un furt aflându-se cu uniforma pe dânsul și cu arma în mână, pedeapsa ce trebuie să i se aplice trebuie să fie mult mai mare decât aceea pe care o consacră dreptul comun. Asemenea exemple se pot înmulți. Trebuie dar ca legiuitorul, când va revizui codul penal militar, să consacre acest principiu, fiind însă liber să-l modifice după împrejurări. Să lășăm dar afară din constituție dispozițiuni de asemenea natură, care ne-ar putea pune în pozițiune să modificăm constituțiunea cu ocaziunea revizuirii codului de justiție militară;” că, în urma acestor explicațiuni, s'a formulat al. 10 din art. 131 din constituțiune, care ordonă ca în cel mai scurt timp să se facă o lege specială asupra justiției militare;

Considerând că, din cele ce preced, reese în mod neîndoios că nici odată legiuitorul constituțional nu s'a gândit ca crimele și delictele în contra disciplinei militare să le supună judecăței tribunalelor ordinare; că numai delictele și crimele de drept comun comise de militari au provocat oarecari ezitațiuni în spiritul acestui legiuitor, dar că, în cele din urmă, interesul disciplinei a triumfat și a determinat pe legiuitorul constituant să abandone asemenea infracțiuni la luminele și înțelepciunea legiuitorului ordinar, căruia i-a impus obligațiunea ca să întocmească un cod de justiție militară în cel mai scurt timp; că, în solicițudinea sa pentru întărirea armatei, legiuitorul constituțional a considerat ca periculos orice principiu ce s'ar înscrie în constituțiune cu privire la disciplina militară;

Considerând că, chiar dacă am face abstracțiune de argumentul istoric dedus din preocupățiunile cari au dat naștere la concepțiunea și formularea art. 131 al. 10 din constituțiune, legiuitorul constituțional rezervând legiuitorului ordinar grija de a organiza printr'o lege specială justiția militară, l'a autorizat implicit ca să asigure disciplina militară prin toate mijloacele recomandate de experiență, de știința militară și de nevoile unei armate solid constituită, fără a se preocupa de principiile liberale înscrise în constituțiune, de care a înțeles să nu se bucure decât cetățenii neîncorporați în armată, neobligați a se supune orbește ordinelor superiorilor militari; că, juridicește menirea legilor speciale este tocmai de a devia dela legea generală în materia specială în care se legiferează;

Considerând că este adevărat că prin art. 24 al. 1, legiuitorul constituțional interzice restrângerea printr-o lege specială a libertăților înscrise în acest articol, dar această interdicțiune se mărginește numai la libertățile ce acest articol proclamă, pentru că se temea să facă această prohibițiune, o lege specială ar fi putut reduce sau suprima aceste libertăți într'un mod excepțional și într'un interes de o înaltă ordine socială, ceea ce dovedește că legiuitorul își dădea prea bine seama că o lege specială de regulă deroagă dela legea generală;

Considerând că, oricum ar fi, prohibițiunea nu se poate referi decât la legile speciale neprevăzute în constituțiune, iar nu și la acele pe cari ea însăși nu numai le autoriză, dar le impune legiuitorului ordinar;

Că una din legile speciale autorizate este cu certitudine cea prevăzută de art. 131 al. 10 din constituțiune;

Considerând că astfel fiind, atât din lucrările premergătoare ale constituțiunii noastre, cât și din art. 131 al. 10 din constituțiune, reese până la evidență că delictele și crimele de orice natură comise de militari, sunt justițiabile după regulile codului de justiție militară și de instanțele întocmite de această lege;

Considerând că recurenții adaogă că instanțele militare atribuindu-și judecata faptelor ce li se impută, au violat art. 105 din constituțiune, care dispune că crimele politice și de presă să se judece de juriu; că prin juriu nu se poate înțelege decât juriul civil organizat conform codului de procedură penală de drept comun; că tribunalele militare nu sunt constituite cu juriul prescris de art. 105 din constituțiune, și prin urmare sunt necompetente;

Considerând că faptele imputate recurenților sunt prevăzute de art. 68 al. 6 din codul penal ordinar, 198—201 din codul de justiție militară; că ele sunt calificate de lege ca crimă de înaltă trădare și ca atare pasibile de pedepse criminale;

Considerând că crimele militare — ori cari ar fi ele — cu toată declarația de principiu înscrisă în art. 105, constituțiunea le deferă tribunalelor militare; că în această privință art. 18 din constituțiune este formal, autorizând chiar pedeapsa cu moarte în timp de războiu;

Considerând că legiuitorul constituant vorbind în acest art. 18 de crime militare, nu a putut înțelege ca ele să fie judecate de juriul de drept comun, ci de instanțele judecătorești organizate de codul de justiție militară, cari sunt tribunalele militare; că, în sistemul preconizat de apărare, judecata acestor crime de către juriul civil ar avea de efect de a atribui

Curților cu Jurați de drept comun, competența de a pronunța pedeapsa cu moarte suprimată de codul penal ordinar, ceea ce desigur nu a putut concepe legiuitorul constituțional, care prin art. 18 exclude Curtea cu Jurați de drept comun.

Considerând că odată ce, în drept, admitem ca constant că crimele militare, potrivit art. 18 din constituțiune sunt justițiabile de tribunalele militare, ar fi arbitrar ca să împărțim aceste crime în două categorii, după natura instrumentelor prin care crima s'a săvârșit, prin presă sau prin alte mijloace, sau după scopul ce criminalul a urmărit, și în consecință, pe unele să le deferim tribunalelor militare, iar pe altele tribunalelor civile; că, în interesul disciplinei militare, legiuitorul a voit să înlăture formele încete și solemne ale procedurii ordinare puțin compatibile cu trebuințele imperioase și inflexibile ale disciplinei, cari cer o judecată promptă și decisivă pentru a asigura supunerea la ordinul superiorului și a împiedica desordinea; că această necesitate este cu atât mai mare în timp de război, când pericolele la cari națiunea este expusă nu pot îngădui formele judiciare în cari magistrătura ordinară își găsește elementele de convicțiune și motivele hotărârei sale;

Considerând că, în afară de aceasta, dacă ne raportăm la interpretarea constituției belgiene, dela care legiuitorul nostru constituțional a împrumutat art. 105 și 131 corespunzătoare cu art. 98 și 105 din constituțiunea belgiană, găsim că crimele săvârșite de militari, fie prin presă fie p în alte mijloace, se judecă de tribunalele militare, cari nu sunt constituite cu un juriu nici militar nici civil;

Considerând că recurenții au mai susținut în fine că ei nu sunt militari, ci simpli civili; că, dacă tribunalele militare pot fi competente ca să judece pe militari pentru orice fel de crime sau delict comise chiar prin presă, totuși nu pot judeca și pe civili, căroră li se pun în sarcină atari infracțiuni;

Considerând că, prin legea stării de asediu promulgată în ziua de 14 August 1916 și prin decretul regal No. 2798, ce poartă aceeași dată, precum și prin art. 32 din titlul adițional, toate crimele și delictele prevăzute de art. 68 din codul penal, oricare ar fi calitatea autorilor lor, sunt deferite tribunalelor militare; că, atât legea stării de asediu cât și titlul II adițional sunt legi militare, căci prin ele se prorogă competența tribunalelor militare; că, chestiunea de a se ști care persoane sunt considerate ca militare și cari sunt socotite ca civile, este chestiune de oportunitate și nevoie socială, pe care legiuitorul constituțional a lăsat-o la discrețiunea legiuitorului ordinar, căruia nu i-a pus nici o stavilă în determinarea limitei ce avea să despartă elementul militar de cel civil;

Considerând că, potrivit dispozițiilor din codul de justiție militară, în principiu, sunt militari toți aceia pe cari legea organizării armatei, codul și procedura justiției militare, îi declară militari sau asimilați cu militarii; că, în afară de militarii propriu ziși, legiuitorul organizării justiției militare asimilează cu militarii pe toți acei civili cari vin în atingere directă cu militarii, cari mai cu seamă în timp de război pot compromite mișcările armatei și slăbi disciplina prin corupțiune, îndemnuri, proclamațiuni, instigațiune, apeluri la nesupunere, la răsvrătiri, etc.; că, prin legea stărei de asediu și titlul II adițional, crimele acestor civili în timp de război, au fost caracterizate de crime militare;

Considerând că recurenții au mai susținut că infracțiunile lor au fost comise în timpul ocupațiunei străine; că decretul stărei de asediu nu stabilește decât o stare de fapt, iar nu de drept, și efectele lui încetează din cauza ocupațiunei străine, astfel că nu mai poate fi invocat în contra lor;

Considerând că, în principiu, prin ocupațiunea străină nu se suspendă suveranitatea națională, ci numai autoritatea de fapt a guvernului național; că, de altminteri, străinul care ar comite o crimă în contra siguranței Statului, potrivit art. 5 din codul penal, este justițiabil de tribunalele române dacă este prins pe teritoriul român, de unde urmează prin a fortiori, că românul care ar comite o asemenea crimă în străinătate este justițiabil de tribunalele române, cu atât mai mult când crima este comisă pe teritoriul român, deși sub ocupațiune străină;

Că dar motivul este nefundat.

Considerând că așa fiind, în temeiul legilor militare, recurenții erau asimilați cu militarii, și deci justițiabili de tribunalele militare; că, prin urmare, recursul este nefundat.

Pentru aceste motive, respinge.

TRIBUNALUL ILFOV S. I CIV. COR.

Audiența dela 4 Februarie 1920

Președinția d-lui S. Rădulescu, judecător

Eleonora Mihăilescu cu Cezar Orășeanu

LOCATIUNE.—PRELUNGIREA EI ÎN VIRTUTEA DECRETULOR-LEGE.—

DACĂ SE PRELUNGESTE ȘI CONVENȚIUNEA PREVĂZUTĂ ÎN CONTRACT ȘI CARE ESTE PRIVITOARE LA ÎNCĂLZITUL IMOBILULUI.

Când într'un contract de închiriere pe lângă clauza principală relativă la locațiunea însăși a imobilului se mai află înglobată și o altă convențiune având ca obiect separat și deter-

minat încălzirea imobilului, decretule-legi care au prevăzut prelungirea obligatorie a contractelor de locațiune, își au efectul numai în ce privește convenția relativă la locațiune, iar nu și în ce privește convenția relativă la încălzit, care astfel nefiind prelungită, proprietarul este în drept a cere chiriașului suma ce a cheltuit cu încălzitul imobilului, iar nu numai suma care era prevăzută pentru aceasta în contractul expirat.

No. 95.— Admisă în parte acțiunea introdusă de către Eleonora Mihăilescu cu petițiunea înregistrată la No. 24986/917 în contra lui Cezar Orășeanu.

S'au ascultat d-nii avocați M. Flechtenmacher pentru reclamant și Cezar Parthenie pentru pârât.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de către Eleonora Mihăilescu, prin care se cere ca chiriașul său, inginerul Cezar Orășeanu, să fie obligat a-i pune la dispoziție 10 tone koks și 1500 kgr. lemne în plus 700 lei plata omului de serviciu, sau să-i plătească suma de 5150 lei.

Având în vedere susținerile părților, concluziunile scrise, precum și actele din dosar;

Având în vedere că se constată în fapt următoarele: Cezar Orășeanu ia cu chirie dela proprietara Eleonora Mihăilescu unul din apartamentele ce posedă în imobilul său din str. Știrbey-Vodă No. 45, pe termen de 3 ani, cu începere dela 4 Mai 1916 și până la 23 Aprilie 1919.

Chiria anuală este de 4000 lei, iar printr'o clauză specială se convine ca să se mai plătească încă 1000 lei, ca contribuție la încălzitul întregului imobil.

Acest contract care urma să fie astăzi expirat, este prelungit prin decretul-lege No. 1058 din 6 Martie 1919 până la 23 Aprilie 1920, iar prin decretul-lege No. 4881 din 19 Noembrie 1919 până la 23 Aprilie 1921.

Întregul imobil închiriat, se compune din 5 apartamente, dintre cari cel mai mic ca suprafață este ocupat de inginerul Orășeanu, el se compune din 4 camere de locuit, un hol precum și o bucătărie, baie, etc. Încălzitul întregului imobil este produs printr'o instalație de calorifer, care are o singură gură de încălzit și servește căldura la toate apartamentele din imobil. Nici unul din apartamente nu are sobe.

Având în vedere că reclamantul în susținerea tezei sale, arată că: contractul de închiriere expirând la 23 Aprilie 1919, el nu a putut fi prelungit, decât în ceea ce privește convenția principală de locațiune; clauza relativă la încălzit formează o convenție individualizată aparte, care nu a fost prelungită; pro

prietarul forțat prin decret să mențină mai departe fără voia sa pe chiriaș în imobil, nu poate fi forțat să-i dea și căldură;

Că, decretul-lege fiind o măsură legislativă cu caracter excepțional, nu poate fi aplicat decât la acelea care a decis în mod expres, neputând fi extins la alte clauze ale contractului, pe care nu le-a arătat în edictarea sa;

Că, dacă s'ar decide altfel s'ar ajunge la rezultatul straniu și nedrept că chiriașul să stea gratis în imobil, având în vedere prețul ridicat al cărbunelui ce trebuie consumat pentru încălzit;

Având în vedere că părătul susține că nu există decât un singur contract, care are doar mai multe clauze, printre cari și cea relativă la încălzit și deci prelungindu-se contractul prin decretul-lege, trebuie prelungit în tot cuprinsul său;

Că imobilul are un singur calorifer care se încălzește printr'o gură unică, așa că chiriașul chiar dacă ar voi nu ar putea să-și procure singur căldura; iar în apartament nefiind sobe, proprietarul nu-și îndeplinește principala sa obligație, aceea de a pune la dispoziția chiriașului imobilul închiriat, propriu de a fi locuit.

Că atât prin intenția părților cât și din natura lucrurilor, contractul este indivizibil și astăzi debitorul chiriaș nu poate forța pe proprietar să primească o plată parțială a obligației sale;

Că, în sfârșit, chiar dacă s'ar decide în drept că contractul cuprinde două convențiuni deosebite, încă în fapt cererea reclamantei nu este întemeiată, întrucât suma de 1000 lei, plus sporurile convenite, reprezintă un aport suficient la contribuția totală, având în vedere mai ales că în imobil se găsesc cinci apartamente, iar cel ținut de chiriaș e cel mai mic;

Având în vedere că acestea fiind faptele și susținerile părților, chestiunea care se pune spre rezolvare este aceea dacă proprietarul obligat prin decretul-lege menționate să menție în imobilul său pe chiriaș, trebuie în același timp să fie obligat să îi furnizeze și căldura, așa cum convenise prin contractul expirat și de aci înainte;

Având în vedere că Eleonora Mihăilescu închirînd imobilul său lui Cezar Orășanu pe termen de trei ani, dela 4 Mai 1916 și până la 23 Aprilie 1919, acest contract este astăzi expirat și nu trăiește decât

în puterea decretelor-legi, care l'au prelungit până la 23 Aprilie 1921;

Considerând că, în speță, contractul de închiriere pe lângă clauza principală relativă la locațiunea însăși a imobilului, mai cuprinde și o altă convențiune având ca obiect separat și determinat încălzirea imobilului, ea fiind numai înglobată contractului fără să facă un singur tot cu el și având individualitatea sa proprie;

Considerând că fiind astfel, decretul-lege cari au prevăzut prelungirea, trebuiau pentru a fi aplicabile și acestei convențiuni separate, să arate în mod expres cum că se referă nu numai la contractul de locațiune expirat, dar și la orice convențiune separată ce s'ar referi la exploatarea unui imobil și care putea să-și aibe locul alături de un contract de acest fel;

Considerând că decretul-lege ce se invoacă constituiesc dispozițiuni legislative cu caracter excepțional, atât ca formă cât și ca cuprins și, de aceea nu li se poate da nici o extensiune pe lângă ceea ce au formulat în mod categoric;

Considerând, pe de altă parte, că combustibilul care este astăzi în discuție nu este o valoare existentă în patrimoniul proprietarului de care legiuitorul să poată dispune, fără a face poate o inechitate, ci dimpotrivă el se procură din comerț după prețul zilei. Decizând că proprietarul trebuie să fie obligat a-l furniza în condițiunile contractului expirat, ar însemna a-l forța să-l furnizeze mai puțin decât pe prețul de cost chiriașului, ceea ce rațional decretul-lege nu putea prevedea.

Considerând că, în ceea ce privește quantumul contribuției la care trebuia să ia parte chiriașul Orășanu;

Având în vedere că pentru un imobil de mărimea proprietății reclamantei, cantitatea de 30 tone koks sau 60 tone lignit apare ca suficientă tribunalului;

Având în vedere că apartamentul ocupat de către chiriaș formează o a șasea parte din imobilul întreg, deci partea sa aferentă ar fi cinci tone koks sau zece tone lignit.

Considerând că, pentru același motiv, cantitatea de lemne necesară este socotită la 500 kgr.;

Considerând că ținând seamă de prețul curent al combustibilului, aceasta înseamnă suma globală de lei 2600;

Coăsiderând de asemenea că pentru plata omului de serviciu, suma de 400 lei este suficientă ca parte de contribuție.

Pentru aceste motive, admite în parte acțiunea.

Semnați: S. Rădulescu, G. Popescu.

PĂRERI ȘI DISCUȚIUNI

Observațiuni critice asupra unei hotărâri în materie de restituire de dotă

Primim din partea d-lui G. Vasiliu, judecător al ocolului rural Urși, județul Olt, următoarea observațiune :

În revista *Dreptul*, No. 16 din 29 Februarie a. c. s'a publicat o sentință a trib. Dolj s. II, care rezolvă următoarea chestiune :

G. V. chiamă în judecată pe socrii săi E. P. și N. P. din Craiova spre a se vedea condamnați a-i restitui o parte din dota constituită la căsătoria cu fiica păraților, în suma prevăzută în actul dotal (13.370 lei numerar și 4.000 lei în o poliță de asigurare).

Din considerentele sentinței se vede că fără ca părții să opună prescripția prevăzută de art. 1277 c. civ. în *liminae litis*, s'a discutat numai valabilitatea actului dotal, adică chestiunea dacă e suficient ca în actul dotal să se zică : „mă mulțumesc pe cele cuprinse în act”, pentru ca actul dotal să-i fie opozabil, ori trebuie să se declare expres că : „am primit cele cuprinse în actul dotal”, mai ales când e vorba de lucruri dotale cu termene cum e în speță.

Tribunalul găsește că poate pune din oficiu orice chestiune de drept care ar tranșa litigiul, chiar și prescripția de 10 ani, prevăzută de art. 1277 c. civ. și respinge acțiunea.

După părerea mea, această hotărâre a fost dată în mod pripit, violându-se nu numai principiile elementare de drept, dar și textele de lege în vigoare. Mă voiu explica.

Căsătoria între soțul reclamant cu fiica păraților, s'a contractat la 5 Sept. 1908, iar la 30 Sept. 1918 s'a intentat acțiunea în repetire a dotei de către soț, probabil după ce mai înainte intentase și acțiunea de divorț.

Chestiunile de drept ce trebuiau a fi rezolvite de tribunal erau acestea :

1°. Dacă tribunalul poate invoca din oficiu prescripția de 10 ani prevăzută de art. 1277 c. civ. fără ca partea interesată s'o releveze, și dacă invocând-o era obligat s'o pună în desbaterea părților spre a nu pronunța o sentință prin surprindere pentru reclamant, luându-i posibilitatea de a se mai apăra.

2°. Dacă în intervalul dela data căsătoriei până la intentarea acțiunii în repetire, se împlinise termenul de 10 al prescripției sau a fost suspendat în favoarea soțului, potrivit art. 3 din legea măsurilor excepționale din 1916.

3°. Dacă prescripția poate fi opusă soțului numai

de soție, când ea a fost constituitoră dotei, sau și de terțele persoane, constituitori de dotă, cum sunt în speță socrii?

Prima chestiune.—E lucru știut că, în materie civilă, tribunalul nu poate invoca din oficiu o prescripție, dacă partea interesată nu o relevă. Aceasta o spune categoric art. 1841 c. civ. care zice : „În materie civilă, judecătorii nu pot aplica prescripția, dacă cel interesat nu va fi invocat acest mijloc.” În acest sens, profesorul C. Nacu (vol. III pag. 828) învață că : „Nu se poate invoca prescripția din oficiu, pentru că poate conștiința celui ce a prescris nu-i dă voe s'o invoace”.

Nu poate tribunalul să invoace prescripția din oficiu, fără a o pune în desbaterea părților și din motivul că s'ar da sentința fără ca părțile să se poată opune văzându-și dreptatea lor perdută fără a o putea apăra. Numai la judecătoriile de ocoale rurale se pot invoca de judecători excepțiunile din oficiu, conform art. 83 l. j. o. și chiar și aci sunt obligați a le pune în desbaterea părților, pentru ca în urmă să se poată pronunța în deplină cunoștință de cauză. După cât se vede, tribunalul a confundat prescripția civilă cu cea penală, care e de ordine publică și pe care judecătorii o pot invoca din oficiu (V. Tanoviceanu, *Proced. pen.*, pag. 194, cap. 295-296).

A doua chestiune.—În speța judecată, prescripțiunea acțiunii în repetire a dotei, prevăzută de art. 1277 c. civ., nu putea avea loc pentru motivul că, deși reclamantul contractase căsătoria la 5 Sept. 1908, iar acțiunea în repetire a dotei făcută la 30 Sept. 1918, fiind trecuți 10 ani, totuși această prescripție se suspendase dela declarația războiului, 15 August 1916, în cât nu mai erau 10 ani dela căsătorie, ci 8 ani. Astfel că la data de 30 Sept. 1918, soțul era încă în termen să pornească acțiunea, potrivit art. 3 din legea măsurilor excepționale, care a suspendat prescripțiile în favoarea celor mobilizați (cum poate era posibil să fi fost soțul), sau conform art. 1 din decretul-lege No. 3104 din 16 Noembrie 1916 (*Monitorul oficial*, No. 186 din 17 Noembrie 1916), care a întins privilegiile din art. 3 menționat și chiar pentru cei *nemobilizați* domiciliați în Oltenia, Muntenia, etc.

A treia chestiune.—Din termenii cum e redactat art. 1277 c. civ., prezumțiunea de achitare a dotei se poate opune după 10 ani dela căsătorie, numai când soția va fi constituit dota, nu și terțele persoane, cum sunt în speță socrii, căci atunci când e vorba de terțele persoane constituitori de dotă, acțiunea în repetițiune a dotei se poate exercita de soț în termen de 30 de ani (D. Alexandresco, t. VIII, p. 421 urm.).

Așa dar sentința de care e vorba a trib. Dolj s. II,

e departe de a avea caracterul juridic cerut unei hotărâri judecătorești, călcând texte de lege exprese și categorice.

În afară de aceasta, tribunalul a dat o sentință, după cât se vede din considerente, fără ca reclamantul să mai aibă posibilitatea a se mai opune prescripției invocată din oficiu, căci una s'a discutat (fondul procesului), și alta s'a pronunțat (prescripția prevăzută de art. 1277 c. civ.).

G. VASILIU

Judecător ocol rural Urși (Olt).

*

În aceeași chestiune, discutată mai sus, primim și dela d-l T. M. Teodorescu, judecător ocol Dumitrești (R.-Sărat) următoarea notă:

Notă asupra sentinței trib. Dolj, secția II, publicată în Dreptul No. 16 dela 29 Februarie 1920.

Chestiunea de drept rezolvită prin sentința ce adnotăm este: „Restituirea dotei după 10 ani de căsătorie este datorată de bărbat chiar dacă n'a fost primită, obligație născută din prezumția legală, că dacă timp de 10 ani n'a făcut diligențele posibile s'o ceară, este că a primit-o“.

Dela început trebuie să declarăm că soluția dată este cu totul greșită și că tribunalul s'a pus pe un teren cu totul fals, când, din oficiu, a ridicat această chestiune aplicând art. 1277 c. civ., la speța ce a judecat.

Mai întâi, trebuie să se facă o distincție elementară: art. 1277 c. civ. vorbește de restituirea dotei către soție sau moștenitorii săi, ori acțiunea asupra căreia s'a pronunțat tribunalul prin sentința în chestie era o acțiune în reclamațiunea dotei, care nu fusese achitată de constitutor, așa că n'avea ce căuta aci art. 1277 c. civ., pentru rezolvirea chestiunii.

Acțiunea dedusă înaintea tribunalului, fiind o acțiune personală, pentru care legea n'a prevăzut nici un termen de prescripție mai scurt, conform art. 1890 c. civ., se prescrie după 30 ani; astfel că soțul care n'a primit dota, o poate reclama dela constitutorul ei timp de 30 ani, fără ca acesta din urmă să poată invoca prezumția de achitare din art. 1277 c. civ. Tribunalul trebuia să dea câștig de cauză reclaman-

tului dacă dovedea că n'a primit dota, aceasta constituind o creanță a soțului contra constitutorului dotei urmăribilă 30 ani.

Să presupunem că ar fi făcut cererea de restituirea dotei constitutorul ei, fiind în cazul de a se putea face. Era dator să dovedească că a acbitat dota, pentru ca acțiunea lui să fie admisă.

Prezumția din art. 1277 c. civ., este creiată în favoarea femeii când nu ea și-a constituit dota, ci i-a constituit-o un terț și în favoarea moștenitorilor ei, alții decât constitutorul dotei, căci numai către femeia și moștenitorii ei, în adevăr, este vinovat soțul că n'a făcut toate diligențele posibile s'o ceară timp de 10 ani.

Aceștia îi vor putea ține soțului vinovat următorul limbagiu. Puțin ne pasă că ai primit sau nu dota. De ce n'ai făcut diligențele posibile s'o capeți în 10 ani? Ești dator să ne-o restitui acum la desfacerea căsătoriei ca pedeapsă a neglijenței tale, nu ca prezumție că ai primit-o. Acum dute și urmărește pe constitutor, căci ai acțiune contra lui 30 ani și te vei despăgubi dela el, dacă va fi solvabil, pentru că noi nu puteam să luăm nici o măsură sau garanție ca să te determinăm pe tine să ceri această dotă, tu singur ca administrator exclusiv al dotei în timpul căsătoriei având acest drept.

După sistemul adoptat de tribunalul Dolj s. II s'ar ajunge la aceste două soluții: I. S'ar desființa cu desăvârșire toate garanțiile și avantajele creiate în favoarea căsătoriei prin sistemul dotal, căci n'ar avea decât un terț constitutor de dotă, să momească pe soț timp de 10 ani, după care timp să fie degajat de orice răspundere și astfel dota creiată ca ajutor la sarcinile căsătoriei, în timpul împreună-viețuirii celor 2 soți să fie desființată: II) S'ar ajunge la ceva și mai grav: presupunem că s'ar desface căsătoria prin moartea soției după cei 10 ani în care soțul n'a făcut toate diligențele posibile să intre în posesia dotei, ar trebui ca soțul să fie obligat a restitui constitutorului înșelător dota pe care acesta n'a debursat-o, deci să-l îmbogățească fără cauză, ceea ce este și ilegal și imoral, și ceea ce credem că n'a fost intenția legiuitorului.

T. M. TEODORESCU

Judecător ocol, Dumitrești, R.-Sărat.

„GENERALA“

SOCIETATE ROMANA DE ASIGURARI GENERALE
CAPITAL SOCIAL DEPLIN VARSAT LEI 3.000.000

Fonduri de garanții la finele anului 1917 Lei 48.807.334,48
Daune plătite în anii 1916 și 1917 „ 9.110.108,48
Daune plătite dela înființarea Societății » 99.582.216,18
Arg. asupra vieții în vig. la finele anul. 1917 » 92.131.065 52

SEDIUL :

BUCUREȘTI

PIAȚA UNIVERSITĂȚII

(în dosul stat. Mihai Vit.)

REPREZENTANȚA

GENERALA :

BUCUREȘTI

STRADA SMARDAN No. 4

AGENȚII ÎN TOATE ORAȘELE DIN ȚARĂ

ASIGURARI CONTRA DAUNELOR DE:
INCENDIU, GRINDINA, TRANSPORT

(Fluvial, Maritim și Terestru)

Asigurări în ramurile: Viața, accidente, etc.

Conservarea Sănătății

Pe vremea de față, când asprimea temperaturii și umezeala
expune sănătatea noastră la răceli și provoacă tot
soiul de dureri reumatice, gută și nevralgii, sunt
neprețuite serviciile ce le aduce renumitul și
cel mai salutar remediu de casă

DIANA FRANTZBRANNTWEIN

Fabricat de „DIANA“, Societate Anonimă din București
Strada Foișor No. 8

Dacă dureri de cap vă chinuesc
câteva frecțiuni pe frunte le ameliorează și le face să dispară

Dacă aveți dureri crâncene în toate membrele,
masajele cu acest reconfortant vă fac mare bine

Dacă vă doare dinții sau aveți inflamația gingiilor
câteva picături turnate pe vală alină durerile și vă puteți odihni

Se găsește la toate Drogueriile și Farmaciile în sticle
prevăzute cu capsule de plumb și marca fabricii

Prețul unei sticle Diana { Mică Lei 6.—
Mijlocie „ 12.—
Mare „ —

BANCA ROMANEASCA

SOCIETATE ANONIMĂ PE ACȚIUNI

Cap. 60.000.000 lei din cari 34.871.600 depl. vârs.

București, Str. Smârdan No. 5, București

Orice operațiuni de Bancă în general

CUMPĂRĂRI ȘI VANZĂRI

DE EFECȚE PUBLICE

Avansuri pe depozite de efecte publice
și orice transacțiuni financiare

Conturi-curente și emisiuni de scrisori de credit
pentru orice țară

Sucursale: BRAILA, CONSTANȚA, GALAȚI,
TULCEA, CHIȘINĂU

BANCA DE SCONT A ROMÂNIEI

— SOCIETATE ANONIMĂ —

CAPITAL 40.000.000 LEI

Se aduce la cunoștința d-nilor acționari că al
doilea vărsământ de 40 la sută sau lei 200 de
fiecare acțiune, la subscrierea de la ultima emi-
siune din Septembrie 1919, se va plăti cu înce-
pere din ziua de 25 Noembrie până la 5 Decem-
brie 1919, la Sediul Băncii, la Sucursalele sale
și la celelalte Bănci unde s-a făcut subscrierea.

Se atrage atenția d-lor acționari asupra con-
dițiilor din prospectul de emisiune, că pentru
vărsămintele neachitate la termenul fixat, vor
plăti o dobândă de 10 la sută pentru prima lună
de întârziere.

După trecerea termenului de o lună se va
proceda conform Codului de Comerț.

Consiliul de Administrație

„PREVEDEREA“

Revistă pentru studiul asigurărilor private și sociale

Sub direcțiunea D-lui V. ATHANASOVICI

Cu concursul mai multor colaboratori competenți în ramura juridică și economică

Apare lunar — Abonamentul 40 Lei pe an

Redacția și Administrația: Bulevardul Schitu Măgureanu No. 25 bis

BIBLIOGRAFIE

A apărut în edițiunea oficială volumul II din lucrarea întocmită sub îngrijirea Ministerului de Justiție : cuprinzând :

COLECȚIUNEA de legi, decrete-legi, regulamente, decrete, deciziuni ministeriale și orice alte măsuri în vederea stării de război (5 Ianuarie 1918 - 31 Martie st. v. 1919).

Volumul conținând 900 pagini se află de vânzare la Ministerul Justiției, arhiva direcțiunii comptabilității, cu prețul foarte redus de 30 lei.

A apărut:

Responsabilitatea Statului și Noua concepție de despăgubire pentru Daunele de Război în Doctrina și Legislațiunea Franceză și Română

DE

CORNELIU BOTEZ

Procuror la Înalta Curte de Casație și Justiție

PREȚUL 3 LEI

La Institutul de editură „Reforma Socială”. București, Pasagiul Român, 20.

Contribuțiunile la o reformă a Codului Penal de I. B. GEORGESCU

Prim-procuror la Trib. Dolj

Lucrarea apărută acum în editura Institutului de Arte Grafice „Samitca” din Craiova.

Se găsește de vânzare la toate librăriile și se poate procura și direct dela editor.

Prețul unui exemplar Lei 6.—

„C O L U M B”

Societate anonimă de EXPORT ȘI IMPORT

Sediul: Str. Bursei No. 4 (Camera de Comerț)

DEPOZITE ȘI VANZĂRI

Strada Luterană No. 29—31 și Calea Moșilor No. 88

Cu sucursale în toată lumea

Cumpără și vinde orice mărfuri

BANCA DE CREDIT ROMÂN

— SOCIETATE ANONIMĂ —

CAPITAL SOCIAL, DEPLIN VÂRSAT LEI 20.000.000

BUCUREȘTI, BRĂILA, GALAȚI, IAȘI,

CONSTANȚA

Operațiunile Băncii:

Deschiderea de compturi-curent, încasări și scontări de efecte asupra României și străinătății, încasări și scontări de cupoane și titluri, avansuri pe titluri și alte garanții, eliberează ocure și scrisori de credit asupra tuturor țărilor, și face orice alte operațiuni de bancă, cezioni, gajuri de mărfuri, operațiuni de depou și report, etc. Primește cereale la consignatie și se însușește cu vânzarea lor.

BANCA NAȚIUNEI

Soc. Anonimă.—Capital și rezerve Lei 30.000.000

SEDIUL CENTRAL:

București, B-dul Carol No. 11 (Piața Rosetti).—Tel. 15/97

Face toate operațiunile de Credit și Scont.—Primește economii spre fructificare în condițiunile cele mai avantajoase.

Secțiune specială pentru operațiuni de Bursă.

Finanțează întreprinderi comerciale și industriale.

GOSPODĂRIILE ȚĂRĂNEȘTI

Soc. Anonimă.—Capital social 10.000.000 Lei

SEDIUL CENTRAL:

București, Bulevardul Carol 1, (Piața Rosetti), Etajul II

Importă tot felul de produse necesare sâtenilor, Exportă produsele țărănești.

CASELE POPULARE

Soc. Anonimă.—Capital social Lei 5.000.000.—București

Cumpără și vinde terenuri și imobile în raza orașului București.—Construiește în Capitală locuințe cu plată în rate întrebuintând materiale produse din Fabricile proprii.

Execută în atelierele sale orice lucrare referitoare la construcție. Secțiune specială de întreprinderi.

Furnizează materiale de construcție de cea mai bună calitate aduse direct pe șantiere.

Elaborează proiecte complete și execută amenajări, transformări și restaurări de imobile, de orice importanță.

S. T. A. R.

Soc. de Tracțiune Automobilă din România

Soc. Anonimă.—Capital social Lei 5.000.000.—București

Furnizează trăsuri-automobile, auto-tractoare, moto-culatoare, de tot felul din cele mai reputate fabrici. — Repară mașini, repede, conștiincios și ieftin. — Execută transporturi de persoane și mărfuri în toată țara cu prețuri convenabile. Cumpără și vinde ocazional mașini și piese de automobile.

TIPOGRAFIA GUTENBERG

Soc. Anonimă.—Capital social Lei 2.000.000.—București

Vechea Casă de încredere, întemeiată în anul 1889 transformându-se în Societate Anonimă pe acțiuni și fiind înzestrată cu cele mai perfecționate mașini, execută și editează orice lucrări de

TIPOGRAFIE ȘI LEGĂTORIE DE CĂRȚI

Secțiune specială pentru registre de tot felul

S. R. C.

Societ. Română de Combustibil

Soc. Anonimă.—Capital social Lei 2.000.000.—București

Cumpără și Exploatează păduri, mine de cărbuni și terenuri petrolifere